

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НЕЙРО-ЛИНГВИСТИЧЕСКОГО ПРОГРАММИРОВАНИЯ В ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ К ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме

В статье рассмотрено использование в проектно-технологической подготовке будущих учителей технологий нейро-лингвистического программирования (НЛП). Описаны этапы проектирования образовательной технологии, предусматривающей использование многоуровневых контрольно-проверочных работ начиная от защиты лабораторных и практических работ и заканчивая тематическими и модульными контрольными работами. Сформулированы требования, которым должны отвечать цель и конечный результат занятия.

Ключевые слова: нейро-лингвистическое программирование; проект; проектно-технологическая подготовка; технология обучения; модульная контрольная работа; тематическая контрольная работа; итоговая работа.

Ye. Meghem

THE NEURO-LINGUISTIC PROGRAMMING USAGE PERSPECTIVES IN THE STUDENTS ENGINEERING TUITION

Summary

The article reviews the usage of neuro-linguistic programming (NLP) during the future LT teachers engineering tuition. There are described the engineering stages of the education technology, which provides the usage of multilevel tests, starting from passing the seminars to completing common and module tests. There are also given the requirements to the lesson's purpose and result.

Key words: NLP; project; engineering tuition; tuition technology; module test; common test; final test.

УДК 378

В. В. Лазарєва

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ КУРСАНТІВ ВІДОМЧИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ (НА МАТЕРІАЛІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ)

У статті розглядаються проблеми застосування проектних технологій на заняттях з іноземної мови для формування готовності курсантів відомчих закладів освіти до розв'язання конфліктів; аналізується впровадження та результати застосування цього методу як одного із засобів формування конфліктологічної компетентності. Аналізуються умови успішного розв'язання конфліктних ситуацій на рівні переговорів та домовленостей як однієї з форм взаємодії з населенням.

Ключові слова: проектна діяльність, курсант, іноземна мова, конфліктологічна компетентність, процес навчання, проблеми викладання.

Постановка проблеми. Процес входження українського суспільства до світового економічного та освітньо-наукового простору зумовлює необхідність неперервного удосконалення процесу підготовки кваліфікованих спеціалістів, яких потребує ринок праці. Проте суттєві соціальні зміни у сутності трудової діяльності зумовлюють орієнтацію освіти на "вільний" розвиток особистості, творчий підхід, самостійність та мобільність майбутніх фахівців.

У процесі професійного становлення особистості інтереси суспільства і людини перетинаються. Для останньої вони є засобом соціалізації та розвитку. Сучасний ринок праці диктує свої вимоги до особистості професіонала, система вищої відомчої освіти відгукується на ці вимоги, і у її межах також відбуваються суттєві зміни.

Знання іноземних мов (або принаймні однієї) - це необхідність, викликана сучасними процесами економічно-політичної інтеграції, що мають місце у всіх країнах світу, зокрема, в Україні. Відтак, запит на працівників з хорошим знанням іноземної мови зростає. Якісне

володіння іноземною мовою стає не тільки одним із факторів конкурентоспроможності молодих фахівців, але й чинником формування іміджу сучасного українського правоохоронця, який, незважаючи на всі зусилля, перебуває на досить низькому рівні.

За таких умов питання знання іноземної мови набуває особливої важливості й майже зникає необхідність мотивувати його вивчення. Проте виникає протиріччя між об'єктивними потребами та реальним станом речей. Оволодіння іноземною мовою у сфері професійної діяльності відбувається у ВНЗ, але мовна підготовка у закладі освіти не лінгвістичного спрямування, яким є відомчий, її зміст та методи часто не відповідають сучасним вимогам. У відомчому навчальному закладі іноземна мова не належить до числа спеціальних дисциплін, а отже, її вивчення найчастіше не пов'язане з життєвими планами курсантів. Вони не завжди усвідомлюють доцільність занять з іноземної мови. У майбутніх працівників правоохоронних органів переважає сформоване ще зі школи негативне ставлення до предмета як складного для опанування, та ще й непотрібного у рамках завдань майбутньої професії.

Зміна змісту та методів навчання іноземної мови, на нашу думку, має відбуватися у рамках контекстного навчання, оскільки тут воно носить не лише теоретичний, а передусім практично-орієнтований характер. Використання згаданого типу навчання, яке реалізується за допомогою системи як нових, так і традиційних форм та методів, відбувається шляхом моделювання на мові знакових систем (навчальних предметів) предметного та соціального змісту майбутньої професійної діяльності, відтворюються реальні професійні ситуації і елементи професійної діяльності, відносини зайнятих у ній людей.

Застосування контекстного підходу у відомчих ВНЗ може сприяти подоланню негативного ставлення до вивчення іноземної мови. Одним із найбільш дієвих у цьому випадку може стати метод проектів. Активна основа проектного навчання дозволяє продемонструвати курсантам практичну значущість набутих знань.

Аналіз останніх досліджень. Проектна діяльність є порівняно новим явищем в освітньому процесі, тому її зміст потребує розкриття. Українські вчені Г.Вашенко, А.Макаренко, С.Русова пов'язували проектний метод навчання з проблемою розвитку особистості, її підготовкою до життя і праці. [3]. За кордоном науковою основою методу проектів були ідеї педагога і філософа Д.Дьюї. В Україні метод проектів поширився після появи перекладу книги Е.Коллінгса "Експеримент з проектним навчальним планом" 1917 року.

Варто відзначити, що проекти під час вивчення іноземної мови у відомчому ВНЗ використовуються доволі рідко. Цьому можна знайти об'єктивне пояснення: у межах навчання іноземної мови складно вивести навчальний процес за межі аудиторії, знайти точки перетину навчальної дисципліни із майбутньою професійною діяльністю курсантів. Використання проектних технологій обмежують і наявні мовні навички та уміння курсантів, особливо на початковому етапі.

Проте, як свідчать дослідження використання проектної технології у ВНЗ можливе навіть у групах, де студенти мають неоднаковий рівень мовної підготовки. Під час роботи над проектом студентська група поділяється на підгрупи, де мовні можливості зрівнюються ("сильні" допомагають "слабким") [2].

Формулювання мети статті. Враховуючи ефективність проектної технології, метою нашої статті є розгляд практичного її впровадження у навчальний процес відомчого закладу МВС України.

Виклад основного матеріалу. Метод проекту є одним із ефективних засобів професійного становлення курсантів завдяки одній зі своїх дидактичних переваг - використанню самостійної проектувальної діяльності. Зміст навчального матеріалу і умови, створені у рамках проекту стали одним із компонентів системи формування особистості професіонала. Проект розвиває такі професійно важливі якості майбутніх правоохоронців, як активність і самостійність. Крім того, на думку дослідників, здійснення проектної діяльності тісно пов'язане з "виявленням практичної, когнітивної та комунікативної форм особистісної активності" [1, с.74].

Проведений нами проект був реалізований у групах курсантів І курсу

"Інституту кримінальної міліції" національного університету внутрішніх справ м. Харкова. Спеціальністю цих курсантів є правоохоронна діяльність. Обираючи тему, ми

орієнтувалися на їх інтереси, пізнавальні потреби, бажання досліджувати ту чи іншу проблему.

Тему проекту було визначено як "Роль людського фактора у професійній діяльності - "за" і "проти". Зрозуміло, що названу тему важко назвати оригінальною, проте її формулювання досить широке, що дало можливість курсантам нестандартно підійти до вивчення традиційних предметів і явищ. Проблема була визначена наступним чином: "Вплив методів психологічної саморегуляції на професійне та особисте життя правоохоронця". Кінцевим результатом проекту було визначено презентацію підсумків діяльності малих груп, які готували реферативний виклад своїх матеріалів, що становлять внесок кожної малої групи у вирішення проблеми.

На етапі планування відбувся розподіл проблеми проекту на наступні аспекти: 1) урівноваженість і обрана професія; 2) контроль психічно-емоційного стану в особистому житті; 3) особистість правоохоронця і суспільна мораль; 4) самоконтроль і злочинність.

Дослідження курсантами окреслених проблемних аспектів надало проекту міждисциплінарного характеру. Знання, отримані в процесі його розробки, можуть бути використані під час вивчення таких дисциплін як "Психологія", "Юридична психологія", "Військова педагогіка", "Конфліктологія" тощо. Перераховані навчальні дисципліни є обов'язковими для вивчення курсантами, які навчаються за спеціальністю "Правознавство".

Для подальшої роботи курсанти розділилися на чотири групи за кількістю визначених аспектів проблеми. Кожен обирав групу, яка займатиметься розробкою цікавої для нього ідеї.

Закономірно, що курсанти не були у повній мірі готовими до виконання проекту і достатньо компетентними з різних питань, пов'язаних із вирішенням проблеми. Усвідомлення цього спонукало їх формувати завдання, що сприяли набуттю теоретичних знань, професійних умінь та навичок. Для цього курсанти вивчали спеціальну літературу, консультувалися з викладачами спеціальних дисциплін. Шлях вирішення кожного із завдань став водночас способом набуття знань та вмінь, необхідних не лише для виконання проекту, але й тих, що складають основу професійної діяльності фахівця. Основним змістом діяльності курсантів на підготовчому етапі стали вибір теми, ознайомлення з лексичним матеріалом за темою і планування проекту. Позааудиторна робота на цьому етапі передбачала роботу з довідковою літературою з метою пошуку основних тематичних понять, їх тлумачення іноземною мовою, пошук інформації за темою проекту в мережі Інтернет, психолого-педагогічній літературі, засобах масової інформації тощо.

Таким чином, навчальна діяльність курсантів була спрямована на формування мовних знань, набутих у процесі ознайомлення з лексико-граматичним матеріалом, удосконалення мовленнєвих навичок, отримання спеціальних і проектних умінь. Одночасно в процесі спільного планування проекту відбувалося формування навичок спілкування, удосконалення творчих здібностей у ході створення проблемної ситуації, формулювання проблеми, пошуку шляхів її вирішення, а також розвиток інтелектуальних умінь, пов'язаних з пошуком інформації за обраною темою.

Основний етап проекту включав аудиторну та поза аудиторну самостійну роботу курсантів. Кожне заняття планувалося як елемент єдиного циклу, який охоплював вивчення тієї чи іншої теми із застосуванням проектної технології. Цей етап дозволив повною мірою реалізувати елементи методичної системи навчання іноземної мови.

Заключний етап передбачав презентацію проекту, оцінювання та обговорення проведеної роботи, що сприяло формуванню конфліктологічної культури майбутніх правоохоронців (правила ведення дискусії, толерантність у спілкуванні тощо).

Для оцінки різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності курсантів були передбачені різні параметри. Так, для оцінки монологічного мовлення учасників, яке переважає у презентації проекту порівняно з іншими видами діяльності, враховувалися її кількісні показники. Реферати, представлені мікрогрупами, були оцінені з точки зору рівня розвитку письмових навичок. Крім цього, предметом оцінювання були оригінальність презентації, її інформативність – звернення до різних джерел; якість презентації – естетичне оформлення, зв'язок проекту з контекстом майбутнього фаху.

Останній етап проектної роботи був присвячений обговоренню проекту курсантами і викладачем. Було проаналізовано засоби досягнення поставлених завдань, використані мовні

засоби, оцінено набуті комунікативні навички. Останній аспект, на наш погляд, є найбільш цінним, адже від уміння спілкуватися залежить і здатність вирішувати проблемні ситуації неконфліктним шляхом. Виконана робота мала велике значення як для курсантів, так і для викладачів. Крім виявлення мовного рівня підготовки курсантів викладач мав змогу спостерігати за рівнем конфліктологічної культури майбутніх правоохоронців з метою його подальшого підвищення.

Отже, планування мети і змісту навчання за допомогою проекту, його принципів та методів передбачає максимальний зв'язок навчання іноземної мови з майбутньою професійною діяльністю курсантів. Конфліктологічна компетентність у процесі проектної діяльності розвивається через роботу в малих групах, здатність до співпраці, ведення дискусії, адекватне сприйняття критики, прагнення узгодити дії "команди" задля досягнення спільних цілей.

Висновок дослідження. Підсумовуючи результати проведеної практичної роботи та теоретичні засади проектної діяльності, можемо зробити *висновок*, що використання проектних технологій у межах вивчення іноземної мови курсантами відомчих закладів освіти сприяє формуванню ключових компетенцій і між професійних якостей працівника ОВС України. Через мовний та мовленнєвий потенціал майбутнього правоохоронця реалізується здатність попередити конфліктну ситуацію та сприяти її успішному розв'язанню на рівні переговорів та домовленостей як однієї з форм взаємодії з населенням.

Перспективами подальших досліджень з окресленого напрямку є забезпечення навчально-методичних умов для реалізації проектної діяльності у відомчих закладів освіти України; підготовка фахівців з даного виду діяльності та доведення ефективності використання цих технологій у сфері відомчої освіти.

Література

1. Гузеев В. В. Образовательная технология: от приема до философии: [текст] / В.В. Гузеев. – М. : Сентябрь, 1996.
2. Єрмаков І. Г. Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати / І. Г.Єрмаков. – Київ, 2003.
3. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України [головний редактор В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008 – 1040с.

В. Лазарева

МЕТОД ПРОЕКТОВ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ КУРСАНТОВ ВЕДОМСТВЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ К РЕШЕНИЮ КОНФЛИКТОВ (НА МАТЕРИАЛЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА)

Резюме

В статье рассматриваются проблемы применения проектных технологий на занятиях по иностранному языку для формирования готовности курсантов ведомственных образовательных заведений к решению конфликтов; анализируется внедрение и результаты применения этого метода как одного из средств формирования конфликтологической компетентности. Успешное решение конфликтных ситуаций на уровне переговоров и договорённостей как одной с форм взаимодействия с населением.

Ключевые слова: проектная деятельность, курсант, иностранный язык, конфликтологическая компетентность, процесс обучения, проблемы преподавания.

V. Lazareva

THE PROJECT METHOD AS A MEAN OF CADET PREPARATION TO RESOLVE CONFLICTS (BASED ON MATERIALS OF FOREIGN LANGUAGE STUDYING)

Summary

The article reviews the problems of engineering technologies usage at the foreign language lessons to form the cadet preparation to resolve conflicts; it analyzes the implementation and the results of this method as one of the means at conflict competence to resolve the conflicts at the diplomatic level as one of the means of interaction with the people.

Key words: engineering activity, cadet, foreign language, conflict competence, tuition process, teaching problems.